

Nr 230.

Av herr **Thorsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 150, angående hästhållningen för officerare vid armén.

Uti härordningspropositionen till 1914 års senare riksdag anförde chefen för lantförsvarsdepartementet att ersättandet av officerarnes egna tjänstehästar med kronan tillhöriga sådana vore ett spörsmål av så genomgripande omfattning, att det ej kunde lösas i samband med den då framlagda härordningen. På grund härav föreslogs då ingen annan förändring ifråga om herrar officerares tjänstehästar än att regementskvartermästarna och regementsadjutanterna vid infanteriet och fästningsartilleriet skulle göras beridna å kronan tillhöriga hästar. Den ifrågasatta åtgärden ansågs minska kronans utgifter för dessa officerares beridenhet.

Uti tvenne motioner, den ena framburen av det liberala samlingspartiets förtroenderåd, den andra av undertecknad, framhölls, i anslutning till tredje försvarsberedningens uttalande, att samtliga egna tjänstehästar borde utbytas med kronan tillhöriga hästar. Ifråga om antalet tjänstehästar varje officer kunde behöva för sin tjänsts utövande uttalade undertecknad den åsikten, att generaler och överstar skulle tilldelas vardera *två* hästar samt alla övriga officerare, som för sin tjänstutövning skulle vara beridna, vardera *en* tjänstehäst.

Uti sin skrivelse av den 14 september 1914 angående ordnandet av rikets försvarsväsen anförde riksdagen bland annat, att den vid övervägande av frågan om officerarnes egna tjänstehästar kommit till den uppfattningen, att det skulle vara för såväl staten som officerarna fördelaktigt, om kronan i större utsträckning än för närvarande vore fallet övertog remonterings- och underhållsskyldigheten.

Riksdagen godkände Kungl. Maj:ts förslag att göra infanteriets regementskvartermästare och regementsadjutanter beridna å kronan tillhöriga stamhästar och ansåg därjämte, att såväl infanteriets som artilleriets och fortifikationens regementsofficerare, med undantag av rege-

ments- och kårchefer, för vilka hästgottgörelse fortfarande syntes böra beräknas, borde göras beridna genom kronans försorg.

Vad anginge generalitetets officerare ävensom kavalleriets regements- och kårchefer, borde desamma fortfarande äga skyldighet att mot gottgörelse göra sig beridna å egna tjänstehästar. Samma förhållande borde ock äga rum ifråga om trängens överste och kårchefer, cheferna för vissa skolor, chefen för remonteringsstyrelsen m. fl.

Beträffande det sätt, varpå övriga kavalleriofficerare samt officerarna vid generalstaben med flera staber borde för framtiden göras beridna, hade riksdagen funnit tillräcklig utredning för frågans slutgiltiga lösning icke för närvarande föreligga. Riksdagen ansåg sig därför böra hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, i vad mån och enligt vilka grunder bemälda officerare måtte kunna göras beridna, förutom på *en egen tjänstehäst*, på kronan tillhöriga stamhästar, jämte de förslag, som av nämnda utredning föranleddes.

I huvudsaklig överensstämmelse med de direktiv som givits i ovan citerade riksdagsskrivelse ha av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunnige utarbetat ett förslag till lösning av frågan, huru arméns officerare under sin tjänsteutövning skola vara beridna.

Ehuru principiell motståndare till denna sammanblandning av egna och staten tillhöriga tjänstehästar, måste jag dock erkänna, att den av de sakkunniga föreslagna lösningen ur såväl tjänstbarhets, som ekonomisk synpunkt innebär ett betydligt framsteg jämfört med det nu rådande systemet.

Hade Kungl. Maj:t följt de sakkunniges förslag och icke av de militära cheferna låtit förleda sig till utflykter långt utöver vad 1914 års riksdag i sin skrivelse begärt, skulle tvivelsutan frågan i stort sett nu kunnat lösas i enighetens tecken.

Då emellertid Kungl. Maj:t gått före med exempel om av- och utvikningar från 1914 års beslut, må det tillåtas mig att framhärda med mina kätterska tankar angående lösningen av tjänstehästfrågan.

Jag berör då först det antal tjänstehästar som anses oundgängligen nödigt för att en officer skall anses fullt beriden. Såväl de sakkunniga som Kungl. Maj:t anse att särskilt kavalleriofficerare skola ha minst två tjänstehästar vardera. Någon egentlig bevisning för detta påstående lämnas icke. Det vill förefalla mig att fältmässighetens krav på ett ändamålsenligt sätt tillgodoses om vid varje kavalleritruppförband och vid generalstaben, utöver den varje officer tilldelade tjänstehästen, uppställes ett visst antal reservhästar. Detta antal bör lämpligen beräknas

till hälften av det antal officerare och deras vederlikar som skola vara beridna.

Kungl. Maj:t har i strid med av riksdagen uttalad önskan föreslagit, att regementsofficerare vid artilleriet skola vara beridna å vardera en egen tjänstehäst förutom den av riksdagen avsedda stambästen. Sakkunniga uttala å sid. 26 i sitt betänkande, att dessa officerare i likhet med chefen för artilleristaben icke hava *permanent behov* av mera än en häst. Vid sådant förhållande skulle det ju endast innebära en onödig belastning av budgeten att hålla flera hästar än tjänsten kräver.

På generalintendentens inrådan föreslår Kungl. Maj:t att göra cheferna för intendenturkompanierna beridna redan i fred och motiveras detta förslag med nödvändigheten av att dessa chefer sattes i tillfälle att bättre förbereda och leda övningarna, av vilka särskilt underbefälsutbildningen kräver tillämpningsövningar i stor omfattning utom förlägningsorten.

Dessa intendenturkompanier äro ju en ny företeelse och det kan vara svårt för en lekman att bilda sig ett bestämt omdöme om, huruvida dess chefer redan från början av sin verksamhet skola operera till häst. Kunde befogade anmärkningar framställas mot kravet att göra infanteriets kompanichefer beridna, så synes det mig att sådana i ännu högre grad kunna framställas mot Kungl. Maj:ts i denna punkt gjorda äskande. Lämpligare användning kan uppsökas för de medel som riksdagen kan befinnas villig bevilja utöver vad som ifrågasattes då 1914 års härordning beslutades.

I fråga om kavalleriets fänrikar ha de sakkunniga ansett, att dessa böra av kronan tillhandahållas de tjänstehästar de för sin tjänst kunna vara i behov av, och motiveras detta förslag med, som mig synes fullt bärande skäl, att det är mindre lämpligt att ålägga militärpersonal, som ännu icke erhållit fullmakt å sin officersbeställning, att hålla sig med egen tjänstehäst. Under förmenande att det torde bliva undantag, att icke fänriken efter två år erhöle sin fullmakt, anser inspektören för kavalleriet att hänsynen till den — ständigt åberopade — ryttarandan ovillkorligen kräver, att fänrikarna åläggas anskaffa egna tjänstehästar omedelbart efter utträdet från Karlberg.

Då riksdagen införde bestämmelser om att den från Karlberg utexaminerade kadetten skulle tjänstgöra tvenne provår, innan han kunde påräkna officersfullmakten, dikterades säkerligen icke detta beslut av de motiv som kavalleriinspektören synes vilja inlägga i detsamma. Enligt hans uppfattning, vari herr statsrådet utan ringaste reservation instämt, kan den unge mannen påräkna officersfullmakten, efter två års tjänstgöring, som i en liten ask.

Med både styrka och energi förfäktade såväl inspektören som statsrådet, att fänriken ur alla synpunkter skall vara likställd med på stat anställd officer. Vartill tjänar då åtgärden att införa fänriksbeställningarna?

Biträder riksdagen det av mig föreslagna sättet att göra arméns officerare beridna, synes hästskötarefrågan vara lätt att lösa, men skall däremot statsverket åtaga sig vården även av officerarnes egna tjänstehästar, blir spörsmålet åtskilligt mer invecklat.

Får man tro generalstabschefen lär det ej bliva små anspråk som ställas från staben. Så snart staten övertagit saken, kan ingen av stabens officerare syssla med något så underordnat som att ha överinseendet i generalstabens stall. Skall den saken hädanefter ordnas till belåtenhet, måste riksdagen vara beredd på att inrätta ett litet särskilt ämbetsverk för skötandet och *ridning* av Kungl. Maj:ts och kronans samt generalstabens nådiga hästar.

På grund av vad jag sålunda anfört och i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 150 hemställes:

a) att riksdagen med ändring av vad härutinnan blivit vid 1914 års härordning bestämt måtte bifalla, att den till officerare med vederlikar utgående tjänstehästersättningen indrages, samt att varje officer med vederlike, som för sin tjänst skall vara beriden, av kronan erhåller tjänstehäst;

b) att generaler och överstar göras beridna å vardera två tjänstehästar samt övriga befattningshavare vardera å en tjänstehäst;

c) att efter härordningens genomförande skall finnas vid vart och ett av härens infanteriregementen 29 kronan tillhöriga hästar;

vid vart och ett av Livgardet till häst, Livregementets dragoner, Livregementets husarer, Smålands husarregemente, Kronprinsens husarregemente och Norrlands dragonregemente 663 kronan tillhöriga hästar, vid vardera av Skånska husar- och dragonregementena 1,180 kronan tillhöriga hästar samt vid Norrbottens kavallerikår 258 kronan tillhöriga hästar;

vid vart och ett av Svea, Göta, Upplands och Smålands artilleriregementen 447 kronan tillhöriga hästar, vid Vendes artilleriregemente 544 kronan till-

höriga hästar, vid Norrlands artilleriregemente 487 kronan tillhöriga hästar, vid Gottlands artillerikår 86 kronan tillhöriga hästar, vid Bodens artilleriregemente 72 kronan tillhöriga hästar, vid Positionsartilleriregementet 185 kronan tillhöriga hästar samt vid Karlsborgs artillerikår 62 kronan tillhöriga hästar; vid artilleriets fabriker och tygstater 1 kronan tillhörig för fälttygmästaren avsedd tjänstehäst;

vid fortifikationen och ingenjörtrupperna 231 kronan tillhöriga hästar;

vid träng och sjukvårdstrupperna för översten 2 kronan tillhöriga hästar samt vid varje trängkår 55 kronan tillhöriga hästar;

vid generalitetsstaten 38 kronan tillhöriga hästar; vid generalstaben 83 kronan tillhöriga hästar; vid artilleristaben 1 kronan tillhörig häst avsedd för chefen för staben;

vid kommandantstaten 7 kronan tillhöriga hästar; vid undervisningsverken 6 kronan tillhöriga hästar; vid remonteringsstyrelsen 1 kronan tillhörig häst avsedd för chefen; vid var och en av härens sex arméfördelningsstaber 5 kronan tillhöriga hästar, samt

d) medgiva, att generalstabens stalletablissemang i Stockholm må, därest överenskommelse därom kan med generalstabens officerare träffas, för statsverkets räkning inlösas för ett belopp, motsvarande vad som återstår oguldet å det samma officerare för etablissemangets uppförande beviljade statslån, ävensom att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar må tagas i anspråk, vad som för ifrågavarande ändamål kan komma att erfordras.

Stockholm den 26 april 1915.

F. W. Thorsson.

